

WSPÓŁCZESNA WENECJA. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-PRZESTRZENNE

Magdalena JAGIEŁŁO-KOWALCZYK*

* Wydział Architektury
Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki
ul. Podchorążych 1, 30-084 Kraków, Polska

E-mail: mjagiell@pk.edu.pl URL: <http://kksm.pk.edu.pl>

Słowa kluczowe: *współczesna Wenecja, problemy społeczne, organizacyjne, finansowe*

ABSTRAKT

Przeludnienie, zagrożenia dla środowiska, niekorzystny bilans pomiędzy wydatkami a wpływami z turystyki to tylko niektóre z kłopotów trapiących współczesną Wenecję. Aktualne są problemy związane z zawilgoceniem i sezonowym zalewaniem miasta. Oprócz zagrożeń natury budowlanej i inżynierskiej, coraz bardziej widoczne stają się trudności społeczne, organizacyjne i finansowe. Zainteresowanie cudzoziemców rynkiem nieruchomości w Wenecji wywindowało ceny mieszkań na wyspach, dlatego liczni rdzenni mieszkańcy zostali zmuszeni do przeniesienia się do tańszych rejonów Włoch. Wysokie ceny towarów i usług, żebracy, nachalni sprzedawcy uliczni ujmują miastu jego czar i piękna. W 2016 roku Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury UNESCO ostro skrytykowała władze Wenecji za opieszałość w rozwiązywaniu wymienionych problemów miasta. UNESCO zagroziło Wenecji utratą miejsca na liście Światowego Dziedzictwa, na której to liście widnieje od 1987 roku. [1]

Mieszkańcy Wenecji próbują nagłośnić niepokojące sygnały dotyczące ich miasta. W pomoc dla weneńców w tym zakresie zaangażowała się polsko-włoska „Gazzetta Italia” [2] we współpracy z grupą architektów – pracowników naukowych Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, którzy zbadali przestrzenne, funkcjonalne, technologiczne i finansowe problemy Wenecji w kontekście oczekiwań społecznych. Referat prezentujący ogląd sytuacji okiem inżynierów architektów i urbanistów został podzielony na części badawcze dotyczące potencjału [3], zagrożeń i perspektyw dla miasta [4].

Wenecja podzielona jest na sześć dzielnic. Dwie z nich położone są na wyspach: *Municipalità Venezia – Murano – Burano* (*Venezia Insulare*) oraz *Municipalità Lido – Pellestrina* (*Venezia Litorale*). Dzielnice położone na stałym lądzie to: *Municipalità Favaro Veneto*, *Municipalità Mestre – Carpenedo* (*Mestre Centro*), *Municipalità Chirignago – Zelarino* (*Mestre Ovest*), *Municipalità Marghera*. 70% mieszkańców zamieszkuje dzielnice położone na stałym lądzie. W wyborach jedynie oficjalni mieszkańcy posiadają prawo głosu. Tak więc w stosunku do ilości obywateli części lądowej Wenecji, pod względem wyborczym miasto historyczne znajduje się w zdecydowanej mniejszości. Ma to ogromny wpływ na niekorzystne dla tej części miasta decyzje finansowe, które mają odbicie w sferze społecznej.

Liczba ludności miasta historycznego spadła do niecałych 55 tysięcy z ponad 100 tysięcy ludzi, którzy mieszkali tu z końcem XX wieku. Zjawisko opuszczania miasta przez weneccjan związane jest z kwestiami ekonomicznymi i społecznymi. Młodych mieszkańców nie stać na utrzymanie w Wenecji, gdzie ceny kształtowane są w oparciu o turystykę. Zidentyfikowany jest problem z dostępnością podstawowych towarów potrzebnych do normalnego życia, ale maski weneckie, wachlarze, koronki i błyskotki z kolorowego szkła z Murano można kupić w każdym punkcie miasta. W aptekach brakuje leków, z których nie korzystają turyści, a które nieodzowne są dla starzejącego się w szybkim tempie społeczeństwa Wenecji wyspowej.

Dla mieszkańców Wenecji plagą stali się turyści. Tłumy ludzi, śmieci, kolejki do vaporetti, które dla odwiedzających są tylko chwilową atrakcją turystyczną, a dla mieszkańców podstawowym środkiem transportu wpływają na spadek jakości życia codziennego. Po przerwie spowodowanej lockdownem w wyniku pandemii Covid-19, problem turystów powrócił. Wpływy z turystyki generowane są przez historyczną część miasta, ale zasilają ogólną kasę, a więc w znacznie większej części Wenecję kontynentalną. Ogromne statki wycieczkowe przyczyniają się do przyspieszania erozji fundamentów i zanieczyszczenia laguny.

Miejscowa ludność organizuje protesty. [5] Ma dość codziennego przeciskania się przez tłumy, kolejek do vaporetto, braku podstawowych dla mieszkańców towarów i usług, czy rosnących cen nieruchomości i stawek wynajmu. Wielu mieszkańców chce oddzielenia miasta wyspowego od jego kontynentalnej części. Rozbieżne interesy kontynentalnych weneccjan narzucane są tym z miasta historycznego. Biorąc pod uwagę różne kontrowersyjne decyzje władz miasta pojawiają się głosy, że może wpisanie Wenecji na czarną listę UNESCO jest jedyną metodą skutecznego nadzorowania miasta tak, aby przetrwało. UNESCO bowiem stoi na stanowisku, że uratowanie Wenecji oznacza

uratowanie weneccjan. Większość jej mieszkańców pokłada nadzieję w niezależnym, międzynarodowym rozwiązaniu. Wszyscy jesteśmy kustoszami tego skarbu. Jak powiedziała Vivienne Westwood, brytyjska projektantka mody i wielka wielbicielka Wenecji: „Jeśli nie uratujemy Wenecji, nie uratujemy świata...”[6]

LITERATURA

- [1] <https://www.unesco.pl/kultura/dziedzictwo-kulturowe/swiatowe-dziedzictwo/lista-swiatowego-dziedzictwa/>, (dostęp: 13.10.2021)
- [2] (red): Sebastiano Giorgi, Giorgio Pezzolato, Konrad Pustułka, Agata Pachucy, Urszula Sobol, Dorota Kozakiewicz-Kłosowska, Marcello Iattici, Justyna Bryłka, Amelia Cabaj: *Gazzetta Italia*, <https://www.gazzettaitalia.pl>, (dostęp: 13.10.2021)
- [3] Malinowska-Petelenz B., Skaza M., Twardowski M., (red) Magdalena Jagiełło-Kowalczyk: *Wenecja. Potencjał*, Kraków 2017, s.233
- [4] Jagiełło-Kowalczyk M., Markiewicz P., Siedlecki B., (red) Magdalena Jagiełło-Kowalczyk: *Wenecja. Zagrożenia i perspektywy*, Kraków 2017, s.218
- [5] Edwards C., *Venice residents protest against tourist influx*, „The Local”, 3.07.2017, <https://www.thelocal.it/20170703/venice-residents-protest-against-tourist-influx-mass-tourism-mi-no-vado-via> (dostęp: 13.10.2021).
- [6] Gerard-Sharp L., *Venice world heritage status under threat*, „The Guardian”, 26.05.2017, <https://www.theguardian.com/travel/2017/may/26/venice-tourists-cruise-ships-pollution-italy-biennale> (dostęp: 13.10.2021).